

Preekschets 11 april 2021; ds. Hans van Drongelen

Bijbellezing: Johannes 20: 19 – 31

Het evangelie volgens Johannes is een late beschrijving van het leven van Jezus – waarschijnlijk rond of na de eerste eeuwwisseling ontstaan en geschreven voor een eigen groep nieuwe gelovigen, christenen, in Klein-Azië, een havenstad aan de Turkse kust. Smeltkroes van culturen. Veel Judeeërs die daar na de val van Jeruzalem in het jaar 70 naartoe getrokken zijn.

De schrijver probeert aan zijn omgeving duidelijk te maken wie Jezus is. Hij gebruikt daarvoor de bekende evangeliën die al vele decennia ervoor geschreven waren en maakt gebruik van wat bekend staat als een **'tekenenbron' (Signsource)**

In dit deel van zijn verslag – de opstanding – kunnen we elementen uit deze tekenenbron terug vinden – het zijn de **bouwstenen** van zijn verhaal – **de kenmerken van zijn theologie**.

Om er een paar te noemen:

– **de weggerolde steen** die op het lege graf wijst – de schrijver wil hiermee duidelijk maken dat Jezus werkelijk een bijzonder iemand was. Hij wil zeggen: je kunt zijn leven niet afsluiten met een graf – daar hoort hij niet thuis – dat maakt hem tot verleden tijd, geschiedenis. Jezus is niet in een archief onder te brengen, zijn leven gaat door tot in het heden.

Het lege graf wijst op de tekenen van **Mozes en Elia**, de grote namen die staan voor de **Wet** van God en voor de **Profeten** – de samenvatting van de **heilsgeschiedenis van Israël** – ook zij hebben volgens de verhalen **geen graf**.

[Er kan geen cultuur rond hun graf worden opgebouwd – Mozes, Elia, Jezus – in andere evangeliën verschijnen zij op de berg voor Jezus' gevangenneming – de verheerlijking van Jezus – Petrus wil drie tenten voor hen neerzetten, maar Jezus verbiedt hem dat. De Geest moet niet worden vastgepind maar moet een vitaal onderdeel van Gods schepping blijven.]

– **Maria van Magdala** is ook zo'n **teken**. Waarom vindt zij als eerste het lege graf? Omdat zij zo van Jezus houdt? Kan zijn, maar belangrijker is haar naam, in het Hebreeuws **Mirjam**. En dan denken we meteen aan Mirjam, de zus van Mozes, die het kind Mozes, dat gedood moest worden, uit de rivier liet halen door de dochter van de farao. *Zij sleept Mozes weg uit de dood en hij wordt de bevrijder van Israël* – dit gebeurt hier weer: Maria/Mirjam brengt de discipelen op de hoogte van Jezus die niet aan de dood is overgeleverd **en leeft** – hij is **de bevrijder van mensen**. Het is gewoon LOGISCH dat zij als eerste de opstanding bekend maakt.

– **Tomas** (de tweeling) waar wij nu over gelezen hebben – ook een **TEKEN**. De Leerlingen zitten angstig bijeen in een **afgesloten huis** – ook een **mooi teken**: zij hebben de impact van de opstanding nog niet begrepen, zij zijn onderworpen aan de angst voor de dood. De opstanding is niet meer dan een gerucht, de waarheid, de betekenis ervan is nog niet tot hen doorgedrongen – ze begrijpen er niets van en zitten opgesloten in hun kleinmenselijke zorgen.

– Dan verschijnt Jezus in hun midden – Jezus doorbreekt hun bange geslotenheid en is daar aanwezig als de Opgestane. Hij identificeert zich met de **tekenen van zijn kruisdood** – het kan niemand anders zijn dan hij alleen.

De gebeurtenissen volgen zich nu snel op: de leerlingen herkennen de Opgestane Heer en in deze **doorbraak** ontvangen zij hun zendingsmissie en de Heilige Geest in één groot gebaar.

Zo beschrijft Johannes de betekenis van de Opstanding – net als Mozes is Jezus uit de dood getrokken en is de bevrijder van de wereld, waar de leerlingen getuigen van moeten zijn – de Geest Gods laat zich niet opsluiten in een graf maar waait verder.

Tomas is de mens die niet kan vatten wat de opstanding betekent en hoe de gekruisigde kan leven. Hij hoort het verhaal van de leerlingen maar kan dit eenvoudigweg niet volgen – hij is het **model of het TEKEN** van de **gewone mens** die moeite heeft de tekenen van de heilsgeschiedenis van God te volgen.

Johannes geeft voor de tweede keer en **nóg nadrukkelijker via Tomas** aandacht aan de wonden in de handen en de zij van Jezus = **de kenmerken van de gekruisigde**. Dit is van groot belang in wat in de tijd van ontstaan van deze tekst al speelde: de vraag wie Jezus is. Dit is een debat dat nooit is gestopt. Voor Johannes betekent de opstanding niet dat Jezus verheerlijkt is en dat zijn kruisiging, de martelingen die hij heeft ondergaan, **opeens verleden tijd zijn geworden**.

Dit is een leidende gedachte geweest voor het westerse christendom: wij zien Jezus niet als de verheerlijkte Christus die de Allesheerser van deze wereld is zoals het oosten van Europa dit doet. Wij kunnen ons identificeren met de gekruisigde en lijdende Christus. Hij is het die bevrijdt uit ellende, hoe diep en duister dit vaak is, en dit is de **boodschap** – de **redding**: wij mogen leven door de Geest.

Het verhaal van Johannes is in deze zin niet zomaar een verslag van Jezus' leven, het is **geen beschouwing** maar **een verhaal van redding geschreven voor ons**.